

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกสับปะรดของเกษตรกร ในพื้นที่ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

A Study of Costs and Profits of Agriculturists' Pineapple Plantation in Ban Du Sub-District, Muang District, Chiangrai Province

เอกชัย อุตสาหะ*

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย และศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้เพาะปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละและใช้การคำนวณทางบัญชี

ผลการศึกษา พบว่า ต้นทุนรวมการปลูกสับปะรดต่อไร่ในภาพรวมเท่ากับ 10,073.06 บาท เมื่อพิจารณาพบว่า กรณีที่ 1 มีที่ดินเป็นของตนเองมีต้นทุนรวมการปลูกสับปะรดต่ำที่สุดเท่ากับ 9,792.84 บาทต่อไร่ ส่วนด้านผลตอบแทนการปลูกสับปะรด เกษตรกรมีผลผลิตรวมเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 1,071.42 กิโลกรัม ทำให้มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 15,659.35 บาท มีผลผลิตและรายได้รวมเฉลี่ยสูงสุด และมีอัตรากำไรสุทธิสูงสุด กรณีที่ 2 เช่าที่ดินมีอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์สูงสุด กรณีที่ 3 เช่าที่ดินบางส่วน มีจุดคุ้มทุนอยู่ในระดับสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าในการลงทุนปลูกสับปะรด พบว่า กรณีที่ 1 มีที่ดินเป็นของตนเองมีความคุ้มค่าในการลงทุนปลูกสับปะรดสูงสุด ปัญหาในการปลูกสับปะรดของเกษตรกรพบมาก 3 อันดับแรก คือ ปัญหาภัยธรรมชาติ ราคาปุ๋ยสูงขึ้นกับการเสื่อมสภาพของดินและไม่มีแหล่งรับซื้อสับปะรดในช่วงผลผลิตมีมากทำให้ราคาตกต่ำ แนวทางการแก้ไขปัญหา 3 อันดับแรก คือ หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริม

* บัณฑิตมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2553) ปัจจุบัน เป็นอาจารย์ประจำสำนักวิชาบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สนับสนุนและให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้ปุ๋ยชีวภาพ หน่วยงานภาครัฐควรจัดหาแหล่งรับซื้อผลผลิตในช่วงที่ผลผลิตมีมากและหน่วยงานภาครัฐควรให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการปรับปรุงบำรุงดินแก่เกษตรกร

คำสำคัญ ต้นทุนและผลตอบแทน สັบประด

Abstract

The purposes of this study aimed to investigate costs and profits of agriculturists' pineapple plantation in Ban Du Sub-District, Muang District, Chiangrai Province, as well as problems and solutions of the agriculturists' pineapple plantation in Ban Du Sub-District, Muang District, Chiangrai Province. For data gathering, questionnaires were filled in by 16 respondents, who planted their pineapples in Ban Du Sub-District, Muang District, Chiangrai Province. The data used for accounting were statistically analyzed via the use of frequency distribution and percentage.

The findings of the study revealed that the total cost of pineapple plantation per rai was commonly found at 10,073.06 baht. In the 1st case study, the lowest cost of pineapple plantation per rai, in agriculturist-own land, was 9,792.84 baht. As a result, agriculturists' profits from pineapple plantation at the highest average total profit of 15,659.35 baht was generated from 1,071.42 kilograms of the highest average total produce per rai, and therefore, the highest net profit obtained. The highest return on asset was found in the 2nd case study. In terms of the highest break even, it was stated in the 3rd case study, partially leased land. While the highest return of investment on pineapple plantation was shown in the 1st case study, agriculturist-own land. However, the first top 3 problems faced by agriculturists are the lack of rain, increasingly expensive fertilizer price which caused the deterioration of soil quality, and the lack of buyers during harvest season which resulted in dumping price.

The suggested solutions for pineapple agriculturists were an education and support in pineapple plantation and organic fertilization, provided by governmental organizations. Secondly, the governmental organizations should provide additional

numbers of buyers during harvest season. Finally, the governmental organizations should educate agriculturists how to improve soil quality.

Keywords : Costs and Profits, Pineapple

บทนำ

สับปะรดเป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภค ซึ่งแต่ละท้องถิ่นเรียกสับปะรดแตกต่างกันออกไป เช่น ภาคกลาง เรียกว่า สับปะรด ภาคอีสาน เรียกว่า บักนัดภาคใต้ เรียกว่า ย่านัด หรือย่านัด หรือขนุนทอง ส่วนภาคเหนือเรียกว่า มะนัด หรือ มะชะนัด หรือ บ่อนัด สับปะรดเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว สามารถทนต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ดี ปลูกได้ในดินแทบทุกแห่งในประเทศไทย สับปะรดถือได้ว่าเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญอีกชนิดหนึ่งที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนและประเทศ จากข้อมูลของสำนักบริหารการค้าสินค้าทั่วไปกลุ่มสินค้าเกษตร รายงานว่า ผลผลิตสับปะรดสดภายในประเทศร้อยละ 70-80 จะส่งเข้าโรงงานแปรรูป ที่เหลือใช้บริโภคสดภายในประเทศร้อยละ 20-30 และจำหน่ายในรูปแบบที่แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สับปะรด ได้แก่ สับปะรดแช่เย็น สับปะรดแช่แข็ง สับปะรดแห้ง สับปะรดกวน สับปะรดกระป๋อง และน้ำสับปะรดเข้มข้น (สำนักบริหารการค้าสินค้าทั่วไปกลุ่มสินค้าเกษตร <http://www.dft.moc.go.th>, 2554)

แหล่งปลูกสับปะรดที่สำคัญของไทยอยู่ในบริเวณพื้นที่ใกล้ทะเล ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด และจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้ เช่น จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา จังหวัดชุมพร นอกจากนี้ยังมีการปลูกสับปะรดในภาคอื่นๆ ของประเทศ เช่น ภาคเหนือในจังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงราย พันธุ์สับปะรดที่นิยมปลูกในไทย ได้แก่ พันธุ์ปัตตาเวีย หรือเรียกว่า สับปะรดศรีราชา พันธุ์อินทรีจิต เป็นสับปะรดพันธุ์พื้นเมือง พันธุ์ขาว พันธุ์ภูเก็ต หรือพันธุ์สวี พันธุ์นางแล หรือพันธุ์น้ำผึ้ง (ทุ่งสงคอตคอม. http://www.tungsong.com/samunpai/drug/60_Pineapple/pineapple.htm, 2554) ในแต่ละปีจะมีการเพาะปลูกสับปะรดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จังหวัดเชียงรายเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีชื่อเสียงในการปลูกสับปะรด พันธุ์ที่ปลูกมากได้แก่พันธุ์นางแล และพันธุ์ภูแลซึ่งมีรสหวาน กรอบ เป็นที่ต้องการของตลาดผู้บริโภคสับปะรดสด พื้นที่เพาะปลูกสับปะรด ปัจจุบันพื้นที่การปลูกสับปะรดในเขตจังหวัดเชียงรายอยู่ที่ประมาณ 28,972 ไร่ กระจายอยู่ในพื้นที่ 9 อำเภอพบมากในอำเภอเมือง มีพื้นที่ปลูกสับปะรดถึง 14,177 ไร่ ส่วนในตำบลบ้านดู่ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย มีพื้นที่

ในการปลูกสับปะรดถึง 2,200 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย. 2552) ปัญหาในการปลูกสับปะรดในจังหวัดเชียงราย คือได้ผลผลิตต่อไร่ค่อนข้างต่ำ คุณภาพของสับปะรดยังไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาสารตกค้างในตรอกในผลสับปะรดซึ่งเกิดจากการใช้ปุ๋ยในโตรเจนมากเกินไปหรือเร่งการใส่หลังจากบังคับออกดอก ทั้งนี้ยังรวมไปถึงการขาดการวางแผนการปลูกที่ดี ทั้งนี้ปัญหาด้านคุณภาพของสับปะรด ได้มีหน่วยงานภาครัฐเช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สถาบันการศึกษา ได้เข้ามาหนุนเสริมและแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมถึงแนะนำการใช้เทคโนโลยีการปลูก การดูแลรักษา การให้ปุ๋ย และการบังคับให้ออกดอกและอื่นๆ ทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจถูกต้องมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในจังหวัดเชียงราย ก็ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการคิดต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกสับปะรด เนื่องจากผู้ปลูกสับปะรดบางรายไม่ทราบว่าจะต้องลดต้นทุนส่วนใดหรือจัดการอย่างไรเพื่อให้ได้ผลตอบแทนจากการปลูกสับปะรดที่สูงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกสับปะรดในพื้นที่ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อให้เกษตรกรได้ทราบต้นทุนที่แท้จริงในการปลูกสับปะรด อันจะนำไปสู่การวางแผนลดต้นทุนในการปลูกสับปะรดและเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนในการส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกสับปะรดในพื้นที่ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

แนวคิดทฤษฎี

ในการศึกษาเรื่องต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎีรวมถึงเอกสาร 15 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามประเด็นความสำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการผลิต

ทฤษฎีการผลิต เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงพฤติกรรมของผู้ผลิต ในการเลือกวิธีการผลิตเพื่อให้การผลิตของตนมีประสิทธิภาพสูงสุด ทฤษฎีการผลิตจึงเป็นรากฐานของการ

วิเคราะห์ต้นทุนการผลิต การกำหนดราคาขายของผู้ผลิต และการกำหนดอุปทานสินค้าในตลาด การผลิตจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ผู้ประกอบการต้องตระหนักถึง นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการผลิต ไว้ดังนี้

วรวิช โกวิทยากร และลาวาลย์ สกุลพานิช (2553 : 1) กล่าวว่า การผลิตเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิตต่างๆ ให้เป็นผลผลิตหรือสินค้าและบริการ ผู้ผลิตสามารถเลือกใช้ปัจจัยการผลิตตลอดจนเทคนิคการผลิตได้หลายๆ วิธีภายใต้ต้นทุนที่มีอยู่อย่างจำกัดหรือเสียต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด เพื่อให้ได้ผลผลิตตามต้องการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

วรรณ ไซยศรี (2550 : 1) การผลิต หมายถึง การกระทำใดๆ ที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม (Value Added) และเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เพื่อให้ใช้ต้นทุนการผลิตต่ำสุดให้ได้สินค้าที่ได้มาตรฐานมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค

ปัจจัยการผลิต (Factors of Production)

ปัจจัยการผลิต หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้เพื่อการผลิตสินค้าและบริการ ในความหมายทางเศรษฐศาสตร์แบ่งปัจจัยการผลิตเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ที่ดิน (Land) 2) แรงงาน (Labour) 3) ทุน (Capital) ทุนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เงินทุน และสินค้าประเภททุนได้แก่ สิ่งก่อสร้าง และเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต และ 4) ผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) หมายถึง บุคคลที่สามารถนำปัจจัยการผลิตต่างๆ มาดำเนินการผลิตให้มีประสิทธิภาพที่สุดโดยอาศัยหลักการบริหารที่ดี (วรรณ ไซยศรี. 2550 : 1-2)

สรุปได้ว่าการผลิต หมายถึง การนำปัจจัยทางการผลิตหลายๆ ชนิดมากระทำการใดๆ เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม โดยเลือกใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ภายใต้การบริหารจัดการของผู้ประกอบการเพื่อให้ได้รับผลผลิตสูงสุดตามความต้องการของผู้บริโภคซึ่งผลตอบแทนคือ กำไร (Profit)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต

นุชบา อริย์ (2545 : 4) ต้นทุน หมายถึง รายจ่ายที่เกิดขึ้นในองค์กรเนื่องจากการดำเนินกิจการใดกิจการหนึ่งเพื่อผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง หรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง

ต้นทุนการผลิต (Cost of Production) หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการผลิตสินค้าและบริการในจำนวนที่ต้องการต้นทุนการผลิตสามารถจำแนกได้หลายแบบ (มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. msci. chandra.ac.th/econ/ch6costrevenue.doc. 2550) ดังนี้

1. ต้นทุนที่เห็นได้ชัด (Explicit Cost) และต้นทุนโดยปริยาย (Implicit Cost)
 - ต้นทุนที่เห็นได้ชัด (Explicit Cost) หมายถึง ต้นทุนที่จ่ายออกไปจริง สามารถบันทึกลงในบัญชีได้ เช่น ค่าแรงงาน ค่าวัตถุดิบ ค่าโฆษณา เป็นต้น
 - ต้นทุนโดยปริยาย (Implicit Cost) หมายถึง ต้นทุนที่ไม่ได้จ่ายออกไปเป็นเงินจริงแต่เป็นค่าเสียโอกาสที่จะใช้ปัจจัยการผลิตไปทำประโยชน์อื่น เรียกว่า “ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost)” เช่น ค่าจ้างตัวเอง หรือค่าเช่าอาคารของตนเอง สิ่งเหล่านี้ถือเป็นต้นทุนการผลิตเพราะเจ้าของปัจจัยการผลิตเสียโอกาสได้รับผลตอบแทน

2. ต้นทุนทางบัญชี (Accounting Cost) และต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (Economics Cost)

- ต้นทุนทางบัญชี หมายถึง ต้นทุนที่จ่ายออกไปจริงและจดบันทึกลงบัญชีไว้
- ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ต้นทุนทุกอย่างที่เกิดขึ้นในการผลิต ไม่ว่าจะเป็นจ่ายออกไปจริงหรือไม่ก็ตาม ด้วยเหตุนี้ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จึงสูงกว่าต้นทุนทางบัญชีทำให้กำไรทางเศรษฐศาสตร์ น้อยกว่ากำไรทางบัญชี

การวิเคราะห์ต้นทุนในระยะสั้น (The Short – Run Cost Analysis)

การผลิตในระยะสั้นใช้ปัจจัยการผลิต 2 ชนิดคือ ปัจจัยคงที่ และปัจจัยผันแปร ดังนั้น ต้นทุนการผลิตในระยะสั้นจึงมี 2 ชนิดคือ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร สามารถกำหนดต้นทุนชนิดต่างๆ ได้ดังนี้

ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost : FC) ต้นทุนชนิดนี้จะมีจำนวนคงที่ตลอด ไม่ว่าปริมาณการผลิตจะมากหรือน้อย แม้จะไม่ทำการผลิตเลยก็จะมีต้นทุนคงที่ ต้นทุนประเภทนี้ เช่น ค่าเสื่อมของเครื่องจักร เป็นต้น

ต้นทุนผันแปร (Variable Cost : VC) ต้นทุนนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนสินค้าที่ผลิต ถ้าผลิตมากจะเสียต้นทุนชนิดนี้มาก และถ้าไม่ผลิตก็ไม่เสียเลย ต้นทุนประเภทนี้ เช่น ค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น

ต้นทุนรวม (Total Cost : TC) เป็นต้นทุนทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการใช้ปัจจัยการผลิตชนิดต่างๆ ในการผลิตสินค้าและบริการจำนวนหนึ่ง ในระยะสั้น

การศึกษาครั้งนี้จึงได้นำเอาหลักการคิดต้นทุนทั้ง 2 ประเภทคือ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร ไปใช้ในการคำนวณหาต้นทุนการปลูกสับปะรดของเกษตรกร

แนวคิดเกี่ยวกับผลตอบแทน

การวิเคราะห์เกี่ยวกับกำไรส่วนเกิน (Contribution Margin Analysis)

กำไรส่วนเกิน คือ ส่วนของรายได้จากการขายที่สูงกว่าต้นทุนผันแปร ซึ่งถ้ากำไรส่วนเกินน้อยกว่าต้นทุนคงที่ จะเป็นผลขาดทุนในงวดบัญชีนั้นๆ แต่ถ้ากำไรส่วนเกินมากกว่าต้นทุนคงที่ ถือเป็นผลกำไรในงวดบัญชีนั้นๆ ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรที่นำมาคำนวณกำไรส่วนเกินจะหมายถึง ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน (วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดน่าน. www.pvc.ac.th/busi/depart_02/skill_ac149/unit_6.doc. 2554.)

การวิเคราะห์ผลตอบแทนของสินทรัพย์ (สมาคมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไทย <http://www.thaiecommerce.org/index.php?lay=show&ac=article&Id=538735716&Ntype=6>. 2550) วิเคราะห์ได้ดังนี้

ผลตอบแทนของสินทรัพย์ (Return of asset : ROA) ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษี กับสินทรัพย์รวม อัตราส่วนนี้เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรของสินทรัพย์รวมทั้งธุรกิจใช้ในการดำเนินงาน ว่าให้ผลตอบแทนจากการดำเนินงานได้มากน้อยเพียงใด หากมีค่าสูง แสดงถึงการใช้สินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ สมการที่ใช้ในการคำนวณ คือ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA) (%) = กำไรสุทธิ (Net Profit) / สินทรัพย์รวม (Total Assets)

การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (Breakeven Analysis) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ผู้บริหารธุรกิจสามารถนำมาใช้ช่วยเพื่อการตัดสินใจในการวางแผนกำไรล่วงหน้า

จุดคุ้มทุน (Break Even Point) คือระดับการดำเนินงานธุรกิจที่รายได้ การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนนั้นนอกจากจะใช้ช่วยเพื่อการตัดสินใจในเรื่องการวางแผนกำไรของธุรกิจแล้วยังสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจผลิตหรือซื้อสินค้าด้วยตนเอง ช่วยในการตัดสินใจเรื่องการจัดราคาสินค้า เรื่องการส่งเสริมการตลาด เป็นต้น

จุดคุ้มทุน (Break Even Point) หมายถึง ระดับของยอดขายของกิจการที่เท่ากับค่าใช้จ่ายทั้งหมดของกิจการ ซึ่งก็คือจุดที่กิจการไม่มีผลกำไรหรือขาดทุนนั่นเอง จุดคุ้มทุนจะสามารถหาได้ก็ต่อเมื่อผู้ประกอบการสามารถแยกได้ว่าค่าใช้จ่ายของธุรกิจนั้นมีอะไรเป็นต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปรอย่างละเท่าไรบ้าง จากการคำนวณดังนี้ (ฐานันดร ปรีดาภิณูรัตน์. http://www2.feu.ac.th/acad/ac/articles_detail.php?id=112. 2550)

$$\text{จุดคุ้มทุน (หน่วยขายที่คุ้มทุน)} = \frac{\text{ต้นทุนคงที่รวม}}{\text{ราคาขายต่อหน่วย-ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย}}$$

จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์หาจุดคุ้มทุนเป็นการวางแผนการทำกำไรจากการดำเนินงานของธุรกิจโดยมองที่ราคาขาย ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรหากต้องการให้มีจุดคุ้มทุนที่ต่ำลง เพื่อเพิ่มความสามารถในการทำกำไรก็สามารถทำได้โดย เพิ่มราคาขาย หรือลดต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ลง ซึ่งการใช้การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนจะใช้ในการวางแผนระยะสั้นๆ เช่น ต่อเดือนหรือต่อปี เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สายฝน โกสินทรจิตต์ (2548 : 70) การวิจัยปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดตำบลเขาคันทรง อำเภอศรีราชาจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาทางด้านที่ดินที่พบคือดินไม่มีคุณภาพและไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาทางด้านต้นทุนการผลิตมีแนวโน้มสูงขึ้น แหล่งรับซื้อผลผลิตไม่เพียงพอในช่วงผลผลิตมีมากในท้องตลาด และผลผลิตมีราคาถูก ผลผลิตส่วนใหญ่ส่งเข้าโรงงานอุตสาหกรรม จึงควรให้มันโยบายในการควบคุมและวางแผนการผลิต ควรส่งเสริมและแนะนำให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้ปุ๋ยเคมี และสารกำจัดวัชพืชให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงวิธีการในการปรับปรุงบำรุงที่ดิน

เบญจมาศ อ่อนเจริญ (2547 : 74) ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกสับปะรดแซมสวนยาง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่าต้นทุนทั้งหมดในการปลูกสับปะรดแซมสวนยางเฉลี่ย 14,091.05 บาทต่อไร่ ประกอบด้วยต้นทุนเริ่มแรก 4,721.97 บาทต่อไร่ ต้นทุนการผลิตรุ่นที่ 1 5,064.90 บาทต่อไร่ และต้นทุนการผลิตรุ่นที่ 2 4,304.18 บาทต่อไร่ รายได้จากการขายผลผลิตทั้งหมด 30,935.36 บาทต่อไร่ รายได้สุทธิ 21,748.79 บาทต่อไร่ และกำไรสุทธิ 16,844.32 บาทต่อไร่ ราคา ณ จุดคุ้มทุน 1.89 บาทต่อกิโลกรัม และผลผลิต ณ จุดคุ้มทุน 3,395.39 กิโลกรัมต่อไร่

เกษสุตา ศรีวงศ์ (2552 : 72-73) การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกสับปะรดของเกษตรกร : กรณีศึกษาเกษตรกรอำเภอเมืองและอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง พบว่า ต้นทุนในการปลูกสับปะรดต่อไร่สำหรับไร่ขนาดเล็กเท่ากับ 10,167.97 บาท ประกอบด้วยต้นทุนคงที่ 760.95 บาท ต้นทุนผันแปร 9,407.02 บาท สำหรับไร่ขนาดกลางเท่ากับ 11,521.99 บาท ประกอบด้วยต้นทุนคงที่ 497.92 บาท ต้นทุนผันแปร 11,024.07 บาท สำหรับไร่ขนาดใหญ่เท่ากับ 13,333.83 บาท ประกอบด้วยต้นทุนคงที่ 303.59 บาท ต้นทุนผันแปร 13,024.07 บาท ผลตอบแทนต่อไร่ในการปลูกสับปะรดสำหรับไร่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เท่ากับ 16,406.44 บาท 16,118.90 บาท และ 17,355.80 บาท

ตามลำดับ การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนสำหรับ ไร่ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เท่ากับ 868.14 บาท 1,220.50 บาท และ 1,406.09 บาทตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนในการปลูกสับปะรดต่อไร่ พบว่า ต้นทุนในการปลูกต่อไร่สำหรับ ไร่ขนาดใหญ่ต้องลงทุนสูงกว่า ไร่ขนาดกลางเป็นเงิน 1,811.84 บาท และสูงกว่า ไร่ขนาดเล็กเป็นเงิน 3,164.86 บาทตามลำดับ ส่วนการเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุน จุดคุ้มทุน ระยะเวลาคืนทุน และมูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าใกล้เคียงกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้มีอาชีพปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านคู อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้มีอาชีพปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านคู อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับไทยตำบลคอตคอม จำนวน 16 คน ใช้การสุ่มแบบเจาะจง (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามใช้ในการสอบถามต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านคู อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 56-65 ปี มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 3-4 คน ที่ดินในการปลูกสับปะรด 16-20 ไร่ต่อปี ประสบการณ์การปลูกสับปะรด 16 – 20 ปี ส่วนใหญ่เช่าที่ดินบางส่วนและใช้ทุนของตนเอง

ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านคู อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกสับปะรด รวมทั้งหมด 325 ไร่ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาต้นทุนการปลูกสับปะรดของเกษตรกรมีต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร มีรายละเอียดดังนี้

1. ต้นทุนการปลูกสับปะรด ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ต้นทุนลงที่ เกี่ยวกับสินทรัพย์และค่าเสื่อมราคา มีรายละเอียดดังตารางต่อไป

ตารางที่ 1 มูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดของเกษตรกร 16 ราย
และค่าเสื่อมราคาต่อปีของสินทรัพย์ทั้งหมด

รายการ	จำนวน หน่วย	ราคาเฉลี่ย ต่อหน่วย (บาท)	มูลค่า ทรัพย์สิน ทั้งหมด (บาท)	อายุการ ใช้งาน (ปี)	ค่าเสื่อม ราคาต่อปี (บาท)
ที่ดิน	325	200,000.00	65,000,000.00	-	-
รถไถ	7	45,000.00	320,000.00	5	9,142.80
เครื่องพ่นยา	22	3,500.00	77,000.00	5	700.00
เครื่องตัดหญ้า	9	9,888.88	89,000.00	5	1,977.78
อุปกรณ์การเกษตร	16	206.25	3,300.00	5	41.25
รวม	-	258,595.05	65,489,300.00	-	11,861.88

หมายเหตุ : ราคาที่ดินมาจากการประเมินของกรมที่ดิน จังหวัดเชียงราย 2554.

จากตารางข้างต้นพบว่า มูลค่าทรัพย์สินรวมทั้งหมดของเกษตรกร ทั้ง 16 ราย เท่ากับ 65,489,300.00 บาทราคาเฉลี่ยต่อหน่วยรวมเท่ากับ 258,595.05 บาท และค่าเสื่อมราคาต่อปีของสินทรัพย์รวมเท่ากับ 11,861.88 บาท ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลข้างต้นมาคำนวณหาค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ต่อไร่ต่อปีเฉพาะการใช้งานในการปลูกสับปะรดได้ดังนี้ ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์รวมเท่ากับ 85.42 บาทต่อไร่ต่อปี เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ค่าเสื่อมราคารถไถเท่ากับ 70.33 บาทต่อไร่ต่อปี เครื่องพ่นยาเท่ากับ 3.33 บาทต่อไร่ต่อปี เครื่องตัดหญ้าเท่ากับ 11.63 บาทต่อไร่ต่อปี และอุปกรณ์การเกษตรเท่ากับ 0.13 บาทต่อไร่ต่อปี

เพื่อให้ทราบมูลค่าสินทรัพย์ที่มีตัวตนเหลือต่อไร่ ผู้วิจัยจึงได้นำมูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดของเกษตรกรทั้ง 16 ราย มาหารด้วยพื้นที่ทำนาของเกษตรกร ซึ่งเป็นจำนวนพื้นที่ที่เกษตรกรนำสินทรัพย์ไปใช้งาน เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า มูลค่าที่ดินต่อไร่เท่ากับ 200,000.00 บาท มูลค่ารถไถต่อไร่เท่ากับ 2,461 บาทต่อไร่ เครื่องพ่นยามีมูลค่าต่อไร่เท่ากับ 366.67 บาท ค่าเครื่องตัดหญ้ามีมูลค่าต่อไร่เท่ากับ 523.53 บาท อุปกรณ์การเกษตรมีมูลค่าต่อไร่เท่ากับ 10.15 บาท รวมมูลค่าสินทรัพย์ที่มีตัวตนเหลือต่อไร่เท่ากับ 203,361.88 บาท ส่วนค่าภาษีที่ดิน พบว่า เกษตรกรต้องเสียค่าภาษีที่ดิน เท่ากับ 16 บาท ต่อไร่ ต่อปี

1.2 ต้นทุนผันแปร เกี่ยวกับค่าแรง ค่าวัสดุ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไว้ดังนี้

ต้นทุนค่าแรงในการปลูกสับปะรด พบว่า ในการปลูกสับปะรดของเกษตรกร มีต้นทุนค่าแรงงานรวมทั้งสิ้น 6,499.08 บาทต่อไร่ มีต้นทุนแรงงานในการเตรียมดิน 3,480.00 บาทต่อไร่ การปลูก 1,180.00 บาทต่อไร่ การดูแลรักษา 641.54 บาทต่อไร่ และมีต้นทุนการเก็บเกี่ยว 1,197.54 บาทต่อไร่

ต้นทุนวัสดุในการปลูกสับปะรด พบว่า ต้นทุนวัสดุในการปลูกสับปะรดรวมทั้งสิ้น เท่ากับ 3,024.34 บาท ต่อไร่ มีรายละเอียดได้ดังนี้ ค่าต้นพันธุ์ 1,291.88 บาทต่อไร่ ค่าปุ๋ยอินทรีย์ 164.62 บาทต่อไร่ ค่าปุ๋ยเคมี 1,088.38 บาทต่อไร่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 451.08 บาทต่อไร่ ค่าสารเคมีป้องกัน กำจัดศัตรูพืช 31.38 บาทต่อไร่

ต้นทุนค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการปลูกสับปะรด พบว่า ต้นทุนค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการปลูกสับปะรดมีต้นทุนรวม 168.00 บาทต่อไร่ มีรายละเอียดได้ดังนี้ ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ 27.96 บาทต่อไร่ ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ 41.54 บาทต่อไร่ ค่าอาหารเลี้ยงคนงาน 75.38 บาทต่อไร่ ค่าจ้างเหมารถขนสับปะรด 23.38 บาทต่อไร่ ค่าเช่าที่ดินในการปลูกสับปะรดกรณีที่เช่าที่ดินทั้งหมดเท่ากับ 500 บาทต่อไร่ กรณีที่เช่าที่ดินบางส่วนเท่ากับ 358.30 บาทต่อไร่

ดังนั้นจึงสรุปต้นทุนการปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านคู อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย แบ่งการศึกษาตามกรรมสิทธิ์ของที่ดิน ซึ่งมีผลต่อต้นทุนรวม ได้ 3 กรณีประกอบด้วยกรณีที่ 1 มีที่ดินเป็นของตนเองกรณีที่ 2 เช่าที่ดินและกรณีที่ 3 เช่าที่ดินบางส่วน

ตารางที่ 2 สรุปต้นทุนรวมการปลูกสับปะรดต่อไร่

กรณีต่างๆ	ต้นทุนคงที่ต่อไร่ (บาท)	ต้นทุนผันแปรต่อไร่ (บาท)	ต้นทุนรวมต่อไร่ (บาท)
กรณีที่ 1 มีที่ดินเป็นของตนเอง	101.42	9,691.42	9,792.84
กรณีที่ 2 เช่าที่ดิน	85.42	10,191.42	10,276.84
กรณีที่ 3 เช่าที่ดินบางส่วน	101.42	10,049.72	10,151.14
รวม	96.08	9,977.52	10,073.06

จากตารางที่ 2 พบว่า ต้นทุนรวมการปลูกสับปะรดต่อไร่ ในภาพรวมเท่ากับ 10,073.06 บาท เมื่อพิจารณาแต่ละกรณีพบว่า กรณีที่ 2 เช่าที่ดิน มีต้นทุนรวมการปลูกสับปะรดสูงที่สุดเท่ากับ 10,276.84 บาทต่อไร่ รองลงมาคือ กรณีที่ 3 เช่าที่ดินบางส่วน มีต้นทุนรวมการปลูกสับปะรดเท่ากับ 10,151.14 บาทต่อไร่ และกรณีที่มีต้นทุนรวมการปลูกสับปะรดต่ำที่สุดคือ กรณีที่ 1 มีที่ดินเป็นของตนเอง เท่ากับ 9,792.84 บาทต่อไร่

2. ผลตอบแทนการปลูกสับปะรด

ผลตอบแทนการปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องส่วนต่างระหว่างรายได้และต้นทุน อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนและจุดคุ้มทุน ซึ่งได้ทำการศึกษาในกรณีต่างๆ ตามกรรมสิทธิ์ที่ดิน ดังนี้

2.1 ผลผลิตและรายได้จากการปลูกสับปะรด พบว่า เกษตรกรมีผลผลิตรวมเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 1,071.42 กิโลกรัม ทำให้มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 15,659.35 บาท เมื่อพิจารณาแต่ละกรณีพบว่า กรณีที่ 1 มีที่ดินเป็นของตนเอง มีผลผลิตรวมเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 1,083.27 กิโลกรัม ทำให้มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 16,046.18 บาท กรณีที่ 2 เช่าที่ดิน มีผลผลิตรวมเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 1,050.00 กิโลกรัม ทำให้มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 15,467.20 บาท กรณีที่ 3 เช่าที่ดินบางส่วน มีผลผลิตรวมเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 1,062.27 กิโลกรัม ทำให้มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 15,776.47 บาท

2.2 กำไรสุทธิจากการปลูกสับปะรดในแต่ละกรณีมีต้นทุนเฉลี่ยรวมต่อไร่เท่ากับ 10,073.06 บาท ทำให้มีกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 5,689.67 บาท เมื่อพิจารณาในแต่ละกรณี พบว่ากรณีที่ 1 มีที่ดินเป็นของตนเองมีผลกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่สูงที่สุด เท่ากับ

6,253.34 บาท รองลงมาคือ กรณีที่ 3 เช่าที่ดินบางส่วน เท่ากับ 5,625.33 บาท ส่วนกรณีที่ มีกำไรสุทธิต่ำที่สุด คือกรณีที่ 2 เช่าที่ดิน เท่ากับ 5,190.36 บาท

2.3 อัตรากำไรสุทธิจากการปลูกสับปะรดในแต่ละกรณีมีค่าเฉลี่ยรวมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 36.33 เมื่อพิจารณาในแต่ละกรณี พบว่า กรณีที่มีอัตรากำไรสูงที่สุดคือ กรณีที่ 1 มีที่ดินเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 38.97 รองลงมาคือ กรณีที่ 3 เช่าที่ดิน บางส่วน คิดเป็นร้อยละ 35.65 และที่มีอัตรากำไรต่ำที่สุด คือ กรณีที่ 2 เช่าที่ดิน คิดเป็น ร้อยละ 33.65 ข้อมูลอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกสับปะรดในแต่ละกรณี พบว่า ในกรณีที่ 2 เช่าที่ดินมีอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์สูงที่สุดเท่ากับ 154.44 รองลงมาคือ กรณีที่ 3 เช่าที่ดินบางส่วน มีอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์เท่ากับ 5.44 และกรณีที่ 1 มีที่ดินเป็นของตนเอง มีอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ต่ำที่สุดเท่ากับ 3.07

2.4 จุดคุ้มทุนจากการลงทุนปลูกสับปะรดในแต่ละกรณี พบว่า จุดคุ้มทุนจากการ ลงทุนปลูกสับปะรดของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ที่ 17.73 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อพิจารณาเป็น รายกรณีพบว่า กรณีที่มีจุดคุ้มทุนอยู่ในระดับสูงที่สุดคือ กรณีที่ 3 เช่าที่ดินบางส่วน เท่ากับ 18.83 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาคือ กรณีที่ 1 มีที่ดินเป็นของตนเอง เท่ากับ 17.31 กิโลกรัม ต่อไร่ ส่วนกรณีที่ 2 เช่าที่ดิน มีจุดคุ้มทุนที่ต่ำที่สุดคือ 17.02 กิโลกรัมต่อไร่

2.5 การเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการลงทุนปลูกสับปะรดในแต่ละกรณี พบว่า กรณีที่ 1 มีที่ดินเป็นของตนเองมีความคุ้มค่าในการลงทุนปลูกสับปะรดสูงที่สุด โดยพิจารณาจากอัตรากำไรสุทธิสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 38.97 รองลงมาคือ กรณีที่ 3 เช่าที่ดิน บางส่วน คิดเป็นร้อยละ 35.65 ส่วนกรณีที่ มีความคุ้มค่าในการลงทุนน้อยที่สุด คือ กรณีที่ 2 เช่าที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 33.56

ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านคู อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย

ปัญหาในการปลูกสับปะรดของเกษตรกร พบว่า 3 อันดับแรกคือ ปัญหา ภัยธรรมชาติ เช่นฝนแล้ง รองลงมา คือ ราคาปุ๋ยสูงขึ้น ดินเสื่อมสภาพและแหล่งรับซื้อ สับปะรดไม่เพียงพอในช่วงผลผลิตมีมากทำให้สับปะรดราคาตกต่ำ

แนวทางการแก้ไขปัญหาในการปลูกสับปะรดพบว่า 3 อันดับแรกคือ หน่วยงาน ภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนและให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้ปุ๋ยชีวภาพที่ ทำขึ้นเองแก่เกษตรกร เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี รองลงมาคือ หน่วยงานภาครัฐ ควรจัดหาแหล่งรับซื้อผลผลิตในช่วงที่ผลผลิตมีมาก เพื่อลดปัญหาราคาสับปะรดตกต่ำและ หน่วยงานภาครัฐควรให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการปรับปรุงบำรุงดินแก่เกษตรกร

อภิปรายผล

จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านคู่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านต้นทุนการปลูกสับปะรด พบว่า เกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านคู่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายมีต้นทุนรวมในการปลูกสับปะรดเท่ากับ 10,073.06 บาทต่อไร่ ซึ่งสอดคล้องกับเกษตรสภา ศรีวงศ์ (2552 : 73) พบว่า ต้นทุนในการปลูกสับปะรดต่อไร่สำหรับ ไร่ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เท่ากับ 10,167.97 บาท 11,521.99 บาท และ 13,333.83 บาท ตามลำดับ

ด้านผลตอบแทนการปลูกสับปะรดพบว่า เกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านคู่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า เกษตรกรมีผลผลิตรวมเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 1,071.42 กิโลกรัม ทำให้มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 15,659.35 บาท ซึ่งไม่สอดคล้องกับเบญจมาศ อ่อนเจริญ (2547 : บทคัดย่อ) พบว่า รายได้จากการขายผลผลิตทั้งหมด 30,935.36 บาทต่อไร่ รายได้สุทธิ 21,748.79 บาทต่อไร่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพันธุ์สับปะรดที่ปลูกต่างกันและช่วงเวลาในการทำการศึกษาวิจัยแตกต่างกันจึงทำให้รายได้รวมเฉลี่ยต่อไร่แตกต่างกัน ส่วนในด้านจุดคุ้มทุน พบว่า จุดคุ้มทุนจากการลงทุนปลูกสับปะรดของเกษตรกรในภาพรวมคือ 17.73 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อพิจารณาเป็นรายกรณีพบว่า กรณีที่มีจุดคุ้มทุนอยู่ในระดับสูงสุดคือ กรณีที่ 3 เช่าที่ดินบางส่วน เท่ากับ 18.83 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับเบญจมาศ อ่อนเจริญ (2547 : 74) พบว่า ผลผลิต ณ จุดคุ้มทุนเท่ากับ 3,395.39 กิโลกรัมต่อไร่

การเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการลงทุนปลูกสับปะรดในแต่ละกรณี พบว่า กรณีที่ 1 มีที่ดินเป็นของตนเองมีความคุ้มค่าในการลงทุนปลูกสับปะรดสูงที่สุด โดยพิจารณาจากอัตรากำไรสุทธิสูงสุด รองลงมาคือ กรณีที่ 3 เช่าที่ดินบางส่วน ส่วนกรณีที่มีความคุ้มค่าในการลงทุนน้อยที่สุด คือ กรณีที่ 2 เช่าที่ดิน จะเห็นได้ว่าความคุ้มค่าของการลงทุนปลูกสับปะรดของเกษตรกร ทั้ง 3 กรณีใกล้เคียงกันมาก ซึ่งสอดคล้องกับเกษตรสภา ศรีวงศ์ (2552 : 72) พบว่าการเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุน จุดคุ้มทุน ระยะเวลาคืนทุนและมูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าใกล้เคียงกัน

ปัญหาในการปลูกสับปะรดของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านคู่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 3 อันดับแรกคือ 1) ปัญหาภัยธรรมชาติเช่นฝนแล้ง 2) ราคาปุ๋ยสูงขึ้น ดินเสื่อมสภาพ 3) แหล่งรับซื้อสับปะรดไม่เพียงพอในช่วงผลผลิตมีมากทำให้สับปะรดราคาตกต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับเบญจมาศ อ่อนเจริญ (2547 : 74) พบว่าราคาของปัจจัยการผลิต

มีราคาสูง เช่น ค่าแรงงาน ค่าวัสดุ ในขณะที่ราคาขายของผลผลิตตกต่ำและขึ้นลงไม่แน่นอน ทำให้รายได้ของเกษตรกรไม่มั่นคง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาในการปลูกสับปะรดของเกษตรกร 3 อันดับแรก คือ 1) หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนและให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้ปุ๋ยชีวภาพที่ทำขึ้นเองแก่เกษตรกร เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี 2) หน่วยงานภาครัฐควรจัดหาแหล่งรับซื้อผลผลิตในช่วงที่ผลผลิตมีมาก เพื่อลดปัญหาราคาสับปะรดตกต่ำ 3) หน่วยงานภาครัฐควรให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการปรับปรุงบำรุงดินแก่เกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับสายฝน โกสินทรจิตต์ (2548 : 70) พบว่า ควรให้นโยบายในการควบคุมและวางแผนการผลิต ควรส่งเสริมและแนะนำให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้ปุ๋ยเคมี และสารกำจัดวัชพืชให้มีประสิทธิภาพรวมถึงวิธีการในการปรับปรุงบำรุงที่ดิน เพื่อลดต้นทุนการผลิต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1. เกษตรผู้ปลูกสับปะรดสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการคิดต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกสับปะรดได้ เนื่องจากการศึกษาพบว่าต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรที่ปลูกสับปะรดในแต่ละกรณีมีความแตกต่างกัน แต่ถ้าหากพิจารณาความคุ้มค่าของการลงทุนปลูกสับปะรดจากอัตรากำไรสุทธิสูงสุดพบว่า กรณีที่ 1 มีที่ดินเป็นของตนเองมีความคุ้มค่าในการลงทุนปลูกสับปะรดสูงที่สุด อย่างไรก็ตามศักยภาพด้านการลงทุนของเกษตรกรแต่ละรายมีความแตกต่างกัน ดังนั้นเกษตรกรจึงควรเลือกกรณีที่ใกล้เคียงกับตนเองไปปรับใช้เป็นแนวทางในการคิดต้นทุนและผลตอบแทนเพื่อลดความเสี่ยงและเกิดความคุ้มค่าจากการลงทุน

2. เกษตรกรควรนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการวางแผนการลงทุนโดยคิดต้นทุนการปลูกสับปะรดล่วงหน้าและศึกษาความต้องการของสับปะรดเพื่อให้สามารถปลูกสับปะรดได้ในปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาด เนื่องจากการศึกษาพบว่าต้นทุนในการปลูกสับปะรดของเกษตรกรส่วนใหญ่ค่อนข้างสูงเกษตรกรไม่มีการวางแผนการคิดต้นทุนการปลูกสับปะรดล่วงหน้า จึงทำให้ไม่ทราบว่ารายจ่ายใดเป็นรายจ่ายส่วนเกินที่ควรลดลงได้

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการผลิตหัวเชื้อชีวภาพและการใช้ปุ๋ยชีวภาพให้แก่เกษตรกร ซึ่งหากเกษตรกรสามารถทำหัวเชื้อชีวภาพ

และปฏិชีวิภาพได้เอง นอกจากนี้จะช่วยลดต้นทุนในการปลูกสับปะรดได้แล้วยังส่งผลต่อสุขภาพของเกษตรกรที่ไม่ต้องเสี่ยงต่อการใช้สารเคมี เนื่องจากการศึกษาพบว่า เกษตรกรเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมสนับสนุนและให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้ปฏิชีวิภาพที่ทำขึ้นเอง เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกสับปะรดแต่ละพันธุ์ เพื่อให้ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกสับปะรดแต่ละพันธุ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจลงทุนปลูกสับปะรดของเกษตรกร
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อต้นทุนการปลูกสับปะรดของเกษตรกร เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการลงทุนปลูกสับปะรดของเกษตรกรและนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนช่วยเหลือเกษตรกรของหน่วยงานภาครัฐต่อไป
3. ควรศึกษารูปแบบการปลูกสับปะรดโดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างเกษตรกร ผู้ปลูกสับปะรดที่มีความชำนาญและทักษะด้านการปฏิบัติร่วมกับสำนักงานเกษตร ที่มีความรู้เชิงวิชาการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันแบบบูรณาการ
4. ควรศึกษาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการปลูกสับปะรดของเกษตรกรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการปลูกสับปะรดของเกษตรกรต่อไป
5. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายของสับปะรด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการปลูกสับปะรดให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ป้องกันปัญหาสับปะรดล้นตลาดและป้องกันปัญหาหาค่าสับปะรดตกต่ำ

รายการอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2554. การจัดการความรู้สับประรดผลสดเชิงการค้าพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : กรมวิชาการฯ,
- เกษสุดา ศรีวงศ์. 2552. การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกสับประรดของเกษตรกร : กรณีศึกษาเกษตรกรอำเภอเมืองและอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) สุโขทัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คลังภูมิปัญญาโอท็อป. สับประรดภูแล. (ออนไลน์) : แหล่งที่มา : <http://www.otoptoday.com>. 2554
- ฐานันดร ปรีดากัญญารัตน์. การวิเคราะห์ความคุ้มค่า. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www2.feu.ac.th/acad/ac/articles_detail.php?id=112. 2550.
- ต่อศักดิ์ นิยะมาศ. 2548. ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรหมู่บ้านดอนเจียง ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรมเกษตร) บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทุ่งสงคอตคอม. แหล่งปลูกสับประรดของไทย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.tungsong.com/samunpai/drug/60_Pineapple/pineapple.htm. 2554.
- ไทยตำบลคอตคอม. รายชื่อผู้ประกอบการสับประรดในจังหวัดเชียงราย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.thaitambon.com>. 2554.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี อินเตอร์ พริน.
- นุชบา อริย์. 2545. การบัญชีเพื่อการจัดการ. เชียงใหม่ : แสงการพิมพ์.
- เบญจมาศ อ่อนเจริญ. 2547. ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกสับประรดแซมสวนยาง อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. ต้นทุนการผลิต. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : msci.chandra.ac.th/econ/ch6costrevenue.doc. 2550.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2544. **เศรษฐศาสตร์เกษตรและสหกรณ์**. เอกสารการสอนสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรรณ ไชยศรี. **ต้นทุนการผลิต**. ออนไลน์. แหล่งที่มา : <http://learners.in.th/home>. 2554.
- วรวิช โกวิทชากร และลาวัลย์ สกฤตพานิช. **ทฤษฎีการผลิตเศรษฐศาสตร์จุลภาค 2 (Microeconomic 2) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.econ.neu.ac.th/econ/chapter/lesson06/index.html>. 2554
- วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดน่าน. **การวิเคราะห์เกี่ยวกับกำไรส่วนเกิน**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.pvc.ac.th/busi/depart_02/skill_ac149/unit_6.doc. 2554.
- สมาคมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไทย. **การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.thaiecommerce.org/index.php?lay=show&ac=article&Id=538735716&Ntype=6>. 2550.
- สายฝน โกสินทรจิตต์. 2548. **การวิจัยปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดตำบลเขาคันทรง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี**. ปัญหาพิเศษ ปร.ม. (สาขานโยบายสาธารณะ) ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย. **สถิติการปลูกพืช**, เชียงราย : สำนักงานฯ, 2555.
- สำนักบริหารการค้าสินค้าทั่วไป กลุ่มสินค้าเกษตร. **รายงานผลผลิตสับปะรดภายในประเทศ**. (ออนไลน์) : แหล่งที่มา : <http://www.dfi.moc.go.th>. 2554.